

BARN & DYR

«Hvordan erfarer barn kontakten med dyr
i en gårdsbarnehage?»

Ester Bekken Kimo

[kandidatnummer: 3]

Bacheloroppgave
BNBAC3900

Trondheim, april 2022

Bacheloroppgaven er et selvstendig studentarbeid gjennomført ved Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanning og er godkjent som en del av barnehagelærerutdanningen. Under utarbeidelse av oppgaven har studenten fått veiledning ved DMMH.

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Forord

Jeg vil takke informantene mine og barnehagen for at jeg fikk gjøre undersøkelser i forbindelse med mitt bachelorprosjekt der. Jeg vil rette en stor takk til gode medstudenter som har støttet meg under prosessen, og takk til veiledere Marit Heldal, Camilla Kalvatn Egset og Vegar Bones for oppfølging og veiledning under bachelorprosessen.

Sammendrag

Denne oppgaven baseres på datamateriale jeg har fått gjennom samtaler med barn og intervju med styrer ved den valgte barnehagen. Dette er en gårdsbarnehage, hvor det naturligvis finnes dyr, og disse er en stor og vesentlig del av barnas og ansattes hverdag. I oppgaven finnes drøfting og teori som understøtter funnene i datamaterialet. Jeg har i hovedsak undersøkt barnas egne erfaringer og opplevelser med gårdsdyr og kjæledyr, og drøftet hvordan disse erfaringene kan virke positive i barnas hverdag, men også på deres fysiske og psykiske helse. I oppgaven vil du kunne lese om funn som har vist at kontakt og samvær med dyr kan være betydningsfullt for barn i tidlig barndom.

Innholdsfortegnelse

1.0 INNLEDNING	4
1.1 Valg av tema og problemstilling	4
1.2 Oppbygging av oppgaven.....	5
2.0 TEORI.....	5
2.1 Dyras spesielle egenskaper, sett i likhet og forskjell fra barna.....	5
2.2 Barns muligheter til kontakt med dyr.....	6
2.3 Det særegne ved dyrenes blick.....	7
2.4 De voksnes møte med barns undring og læring	7
2.5 Kommunikasjon mellom barn og dyr	8
2.6 Fysisk & psykisk helse.....	9
2.7 Selvtillit og mestring	10
2.7.1 Tilrettelegging for mestring og selvstendighet	11
3.0 METODE	12
3.1 Metodevalg: Barnesamtaler og intervju	12
3.2 Utarbeiding av intervjuguide	13
3.3 Valg av informanter	13
3.4 Gjennomføring av datainnsamling.....	14
3.5 Analyse av datamaterialet.....	15
3.6 Metodekritikk	16
3.7 Etsiske hensyn.....	17
4.0 FUNN OG DRØFTING	18
4.1 Barns interesse og omsorg for dyr	18
4.1.1 Barns interesse for dyr.....	18
4.1.2 Barns manglende interesse for dyr.....	20
4.1.3 utfordringer knyttet til dyr	21
4.1.4 Barna og dyrenes felles verden.....	22
4.2 Barns kommunikasjon med dyr	24
4.3 Dyrestell og mestring	25
5.0 AVSLUTTENDE OPPSUMMERING.....	29
6.0 REFERANSELISTE.....	31
7.0 VEDLEGG	33
Vedlegg 7.1. Informasjons- og samtykkeskjema til barnehagens styrer.....	33
Vedlegg 7.2. Informasjons- og samtykkeskjema til barnas foreldre	36
Vedlegg 7.3 Intervjuguide styrer	39
Vedlegg 7.4 Spørsmål til barnesamtaler	40

1.0 INNLEDNING

1.1 Valg av tema og problemstilling

Bakgrunnen for det valgte temaet er mitt engasjement og interesse for dyr, og et ønske om fremtidig arbeid i en barnehage der natur og gårdsdrift står sentralt. I barnehagen skal barna blant annet få bli kjent med naturen og lære å respektere og ta vare på den, og de skal få kunnskap om dyr og dyreliv (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 11). I praksis har jeg erfart at mange barn har en iboende interesse for ulike dyr og levende organismer, slik jeg også har hatt i min oppvekst og som enda er en viktig del av livet mitt. Når et dyr befinner seg i nærheten, vil selv små barn rette sin oppmerksomhet mot dyret (Berget et al., 2018, s. 133). Jeg ønsker å diskutere hva som gjør dyrene interessante, hva barna opplever i kontakten med dyr i hverdagen, hva de lærer i samspillet med dem og om det kan være en helsefremmende faktor i barnas liv. I regjeringens *opptrappingsplan for barn og unges psykiske helse 2019-2024* (Helse- og omsorgsdepartementet, 2019), fremheves verdien av barns opplevelser med natur og dyr, og at de kan virke helsefremmende og positivt for både fysisk og psykisk helse.

I dag er det stadig flere, og spesielt unge mennesker, med utfordringer i forbindelse med psykisk helse (Berget et al., 2018, s. 122). I tidlig barndom og barnehagealder, vil det være viktig å jobbe forebyggende mot dette, slik at denne trenden kan bli snudd. Ifølge rammeplanen skal barnehagen jobbe for å fremme barnas fysiske og psykiske helse, bidra til barns trivsel, livsglede, mestring og følelse av å ha egenverd (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 11). Sosiologen Antonovsky var opptatt av hva som fremmer menneskets helse, fremfor hva som forårsaker sykdom (Antonovsky, 2012). Jeg vil gjennom å få tak i barnas stemme, reflektere rundt dyrenes innvirkning på barna, om det kan være en helsefremmende faktor i barns liv og drøfte mine funn noe opp mot barns helse. På bakgrunn av interessen for barnas egne erfaringer med dyr og nysgjerrigheten på hvordan de opplever kontakten med dyrene, valgte jeg følgende problemstilling:

Hvordan erfarer barn kontakten med dyr i en gårdsbarnehage?

1.2 Oppbygging av oppgaven

I første kapittel har jeg redegjort for tema og problemstilling, årsaken til at jeg valgte den og hvorfor det er et aktuelt tema å undersøke. I den andre delen av oppgaven skal jeg presentere teori. Deretter skal jeg beskrive de ulike delene av min metode, valg av informanter og innsamling av datamaterialet, analysearbeid og hvordan de etiske retningslinjene ble ivaretatt. Deretter skal jeg legge fram funnene mine og drøfte de i lys av teori. Avslutningsvis skal jeg legge frem en oppsummering.

2.0 TEORI

2.1 Dyras spesielle egenskaper, sett i likhet og forskjell fra barna

Det kan være mange egenskaper hos dyr som gjør at de fanger barnas interesse. De kan appellere til barna fordi de både er ulike, men samtidig like på mange områder. De har mange av de samme fysiske behovene for mat, vann og søvn, de har følelsesuttrykk som kan minne om våre, de har ulike personligheter og humørsvingninger (Selly, 2014, s. 11). Barna kan kjenne seg igjen i flere egenskaper og behov hos dyra, og blir fascinerte over at de ligner oss, men samtidig er så forskjellige. Det finnes en oppfatning av at det særegne med mennesker er at vi er fundamentalt forskjellige fra dyr i måten vi tolker og forstår verden og andre mennesker på (Berget et al., 2018, s. 88). Berget et al., (2018, s. 88) hevder imidlertid at forskjellen på dyr og mennesker ikke er så fundamental som man har trodd, for eksempel fordi vi nå vet at mennesker og dyr kan ha mange av de samme følelsene. Da er dyr og mennesker kanskje ikke så ulike likevel.

Dyrene er autonome skapninger som bestemmer over seg selv, og de lever og beveger seg på egenhånd. De gjør ting som av og til er helt uforutsett, de tilbyr unike teksturer, spesielle lyder og lukter som appellerer til barna, og sanseegenskapene har vist seg å påvirke barnas læring positivt (Selly, 2014, s. 10-11). Følelsen av å ta på fet saueull, stive og glatte fjær og myk kaninpels, gir alle ulike opplevelser for barnas taktile sans. Det er også slik at interessen og omsorgen barna føler for dyrene, ofte gir næring til barns nysgjerrighet og lyst til å lære,

skriver Selly (2014, s. 11). En sentral læring om dyr, kan være at det finnes regler for hvordan dyr skal ha det og hvordan de skal behandles. I Lov om dyrevelferd, står det at «Dyr har egenverdi uavhengig av den nytteverdien de måtte ha for mennesker. Dyr skal behandles godt og beskyttes mot fare for unødige påkjenninger og belastninger» (Dyrevelferdsloven, 2009, § 3).

2.2 Barns muligheter til kontakt med dyr

Barna i barnehagen har alle ulike bakgrunner. Noen har vært i kontakt med dyr, mens andre har nærmest aldri sett et dyr i virkeligheten før de begynner i gårdsbarnehagen. I dag er det svært mange husstander som har kjæledyr som hund og katt og antallet er økende, samtidig som det skjer en nedgang i barnas naturlige tilgang til gårdsdyr (Berget et al., 2018, s. 132). En av grunnene kan være effektivisering av landbruket, og nedleggelse av små gårdsbruk, som gjør at færre vokser opp på gård, til tross for at de bor på bygda og ikke i bynære strøk (Vedum et al., 2005, s. 87). Gårdsbarnehagen kan derfor være en verdifull arena der barna får komme nærmere dyrene og naturen.

Ved at barn får en nær kjennskap til natur, dyr og levende organismer, vil de også kunne få lyst til å ta vare på det. Å fokusere på barnas forhold til dyr, vil kunne oppmuntre og utvide barnas tilhørighet til levende organismer (Selly, 2014, s. 8). Rammeplanen vektlegger at barna skal bli kjent med og lære å respektere og ta vare på naturen og dyrelivet (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 11). Kontakt med dyr i gårdsbarnehagen vil også kunne trekke barna nærmere en interesse for naturen og det som inngår i den. Bagøien (1999) fremhever mange viktige grunner til at barn skal få oppleve naturen. Blant annet dens positive betydning for barnas utvikling, dens evne til å fremme kreativitet, glede, mestring og at den kan gi mange ulike helsemessige gevinster (Bagøien, 1999, s. 89-98).

Forskning viser ikke bare positive effekter av å ha kontakt med dyr, og det henger sammen med personens holdning til dyr og i hvilken grad de får tilknytning til dyret (referert om i Berget et al., 2018, s. 53). For barn som ikke har erfaringer med dyr, kan det være både spennende, men også overveldende på grunn av uvante lyder, fremmed lukt og dyrenes reaksjoner og kroppsspråk. Dersom barna har lite erfaring med husdyr, trenger de tid til å bli vant til dyrenes oppførsel og reaksjoner (Vedum et al, 2005, s. 93). I en undersøkelse ble det

funnet at barn som bare hadde sporadisk kontakt med husdyr rapporterte om flere negative opplevelser, enn de som hadde daglig kontakt med dyr. De førstnevnte virket også å være mer sensitive for lyd og lukt fra husdyr, som tyder på at lite kontakt med dyrene gjør at barna lettere blir overveldet av dem (Burich og Williams, 2020, s. 11). Det kan ta tid å bli trygg i samspill med dyrene og i denne prosessen kan de voksne tilrettelegge for situasjoner som oppleves håndterbare for barnet. Barn må ikke presses inn i situasjoner der de føler seg utrygge (Vedum et al., 2005, s. 93).

2.3 Det særegne ved dyrenes blikk

Å utsettes for den andres blikk er som å utsettes for en dom, fordi vi vet at den andre tenker noe om oss (Berget et al., 2018, s. 22). Det er en god ting å bli sett av andre, fordi det bekrefter at vi er til, og eksisterer som en person. Samtidig har man ingen mulighet til å kontrollere hva den andre skal tenke, og den avmakten kan være skakende, fordi personen kanskje ser en for en annen enn den man egentlig vil være (Berget et al., 2018, s. 22). Dyr vil også kunne utsette mennesket for en dom, i det de bestemmer seg for å komme for å få kontakt, eller snu å gå en annen retning. Berget et al. (2018) hevder at dette ikke skader menneskets identitet på samme måte som mennesker kan gjøre, og det beskrives som at dyrets blikk er *ontologisk irrelevant* (Berget et al., 2018, s. 24). For barn og voksne kan dette gi en verdifull følelse av trygghet og rom til å være seg selv. Å få oppleve dette i samspillet med dyr, kan tenkes å være av stor betydning for barnets oppfattelse av seg selv og sin identitet. Man kan være den man er og ønsker å være, uten frykt for at identiteten blir oppfattet for noe annet enn den man selv ønsker. Dyrenes blikk kan hverken sette menneskets identitet på spill, skape flauhet eller angst (Berget et al., 2018, s. 25).

2.4 De voksnes møte med barns undring og læring

Som voksen i barnehagen er det viktig å opptre som en rollemodell som kan støtte barna i deres undring og utforskning med dyr og levende organismer. Utfordringer kan oppstå dersom den voksne har en egen negativ tilnærming til enkelte levende organismer. Bakke

(2013, s. 44) hevder at voksnes negative tilbakemeldinger kan frata barna gleden og undringen over dyrene, og derfor er det særlig viktig å være bevisst hva vi formidler, også gjennom kroppsspråket vårt. En rynke i panna eller en liten grimase blir ikke ubemerket av et barn. Barna må også få rom til å være fullt til stede i opplevelsen for å gjøre viktige erfaringer. Vedum et al. (2005) hevder at det er selve opplevelsen som står sentralt i erfaringsbasert læring, og den har en verdi i seg selv (Vedum et al., 2005, s. 171).

I fellesskap med andre kan det oppstå mange læringssituasjoner. Barn kan lære sammen med voksne, men også sammen med andre barn. Læring skjer gjennom samhandling med hverandre, slik som Lev Vygotskijs teori blant annet handler om, men det er avgjørende at de man er sammen med er mer kompetente enn en selv (Nordahl og Misund, 2009, s. 32-33).

2.5 Kommunikasjon mellom barn og dyr

Når barn og dyr er sammen i stell, samspill eller lek, trenger de å vite hvordan dyrene gir uttrykk for sine meninger og hvordan de kommuniserer. Gjennom undring og refleksjon kan barna lære om dyrenes signaler og deres svar på disse. Rammeplanen vektlegger at personalet skal invitere til forskjellige typer samtaler som innebærer barns fortelling, undring, refleksjon og spørsmål (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 48). Voksne må forklare og demonstrere slik at barna forstår dyras oppførsel og reaksjoner, og hvordan man skal oppføre seg for å skape tillit og trygghet til dyret (Vedum et al., 2005, s. 93).

Når dyr kommuniserer gjennom sine atferdsuttrykk er de veldig direkte. Dyr er tydelige og ærlige i sine uttrykk, som gjør at barna lett forstår hva de mener (Selly, 2014, s. 16). Med lyder, ansiktsuttrykk og kroppsspråk er det ofte tydelig hvilket budskap dyrene sender. Når Thagaard (2018, s. 103) skriver om utfordringer i intervjusituasjoner, nevner hun nettopp dette at kroppsspråket til intervjupersonen kan fortelle en annen historie enn hva vedkommende sier med ord. I samhandling med dyr kommuniserer dyrene uten språk, og kan derfor ikke sende et dobbelt budskap slik mennesker kan. I kommunikasjon med dyr trenger ikke barna tolke ord, tonefall, ansiktsuttrykk eller andre ikke-verbale signaler for å forstå det egentlige budskapet (Selly, 2014, s. 16).

Dyrene i gårdsbarnehagene eller i barnas hjem, er som regel plassert der av oss mennesker, og er avhengig av at vi gir de det stellet de har behov for hver dag. Berget et al. (2018, s. 122) hevder at dyrene vil kunne vise at de er takknemlige og glade for at vi kommer, uten ord.

2.6 Fysisk & psykisk helse

Forskning viser at dyr er bra for menneskets psykiske og fysiske helse, og samvær med dyr i stressende situasjoner kan virke beroligende (Kvam, 2019). Johansson & Anderson (2005) fant i sin forskning at kjæledyr bidrar til bedre immunforsvar, fører til mer fysisk aktivitet, reduserer psykisk stress, gjør det enklere å etablere sosiale relasjoner, og de hjelper til å rette oppmerksomhet mot viktige ting i livet som er meningsfulle. God fysisk og psykisk helse kan sees i sammenheng med hverandre. For lite aktivitet kan virke negativt på livsmestringen, fordi det kan føre til dårligere livskvalitet (Lehn og Sivertsen, 2022, s. 41). Studier har vist at førskolebarn som deltok i fysiske aktiviteter sammen med hund, førte til at barna raskere utførte grovmotoriske oppgaver enn da hunden ikke var til stede (Gee mfl. 2007, i Berget et.al., 2018, s. 136). Forskerne mente derfor at hunden inspirerer og motiverer barna til fysisk aktivitet (Gee mfl. 2007, i Berget et.al., 2018, s. 136).

Sosiologen Aaron Antonovsky var svært opptatt av hva som skal til å fremme menneskers helse og hva som hjelper mennesker gjennom utfordringer, stress og sykdom (Antonovsky, 2012). Han står bak teorien om salutogenese, som handler nettopp om faktorer i livet som fremmer helse. Herunder kommer begreper OAS som står for opplevelse av sammenheng, som handler om hvorvidt en person opplever sin virkelighet som begripelig, håndterbar og meningsfull (Antonovsky, 2012). I barnehagen vil det være personalet som sørger for at barna opplever sammenheng i sin barnehagehverdag. Antonovsky mente at når en person har en sterk OAS, vil man også stå sterkere mot sykdom og man vil kunne være i stand til å mestre situasjoner som er utfordrende (Antonovsky, 2012). Han mente også at meningsfullhet er en sterk motivasjonsfaktor i livet vårt (Berget et al., 2018, s. 58). Dersom man opplever at et område i livet er virkelig viktig og meningsfullt, vil man kunne finne motivasjon til å håndtere utfordringer som dukker opp i forbindelse med dette. I barnehagen kan personalet tilrettelegge for livsmestring ved å gi barna en opplevelse av å være inkludert i et fellesskap og ha meningsfulle dager i barnehagen, der de vet hva som skjer og hvorfor det skjer (Lehn og Sivertsen, 2022, s. 15). Å tillate uttrykk for gode følelser er også av betydning for barnas

livsmestring. Smil og latter påvirker helsen positivt, fordi det gjør at hjernen produserer endorfiner, som igjen vil føre til stressreduksjon og mindre smerte (Lehn og Sivertsen, 2022, s. 72).

Håndterbarhet handler om å ha ressurser til å takle utfordringer man møter, og det kan være venner, familie eller et dyr man har sterkt bånd til (Berget et al., 2018, s. 58).

Meningskomponenten i OAS handler om i hvilken grad man føler at livet er forståelig, at problemer og krav er verdt å bruke krefter på, verdt engasjement og innsats og at det er utfordringer man har ressurser til å mestre (Antonovsky, 2012, s. 41). Meningsfullhet kan anses som den viktigste faktoren. For barn kan dette meningsfulle blant annet vær lek. Leken er spesielt viktig for utvikling av kognitive, sosiale og atferdsmessige ferdigheter, og den er også en av barnas viktigste lykkekilder (Nes, 2018, s. 375). Det kan være viktig å huske på at leken er like vesentlig for barnet når det er i barnehagens uteområde, som i fjøset sammen med dyrene.

2.7 Selvtillit og mestring

Både gjennom erfaringer med å mestre og med oppmuntring fra noen som har tro på at barnet kan mestre en oppgave, vil barnet kunne utvikle en selvtillit og tro på seg selv. Gjennom studier med husdyr og kjæledyr, er det vist at mestring og selvtillit er vesentlige effekter av intervensjon med dyr (Berget et al., 2018, s. 67). Å gi barna mulighet til å delta i meningsfullt stell av en sårbar skapning kan bygge enormt med selvtillit, og i tidlig barndom er følelse av kompetanse og mestring spesielt viktig for barna (Selly, 2014, s. 20). I barnehagen trengs det trygge og varme voksne som sørger for at barna blir inkludert i barnehagens aktiviteter og ikke minst i lek, som er barnas fremste selvuttrykk og som er svært meningsfull. Voksne som jobber for inkludering vil være med på å skape barn som trives, tror på seg selv og sine egne meninger og som ser seg som verdifulle og betydningsfulle for andre (Wallumrød, 2018, s. 108). Opplever barna dette i tidlig barndom, mener Wallumrød (2018, s. 108) at de vil bli rustet til å håndtere utfordringer og motgang i livet. I gårdsbarnehagen spiller man en viktig rolle for andre barn men også for dyrene, fordi de er avhengig av barnas hjelp.

2.7.1 Tilrettelegging for mestring og selvstendighet

I gårdsbarnehagen er det viktig at fjøset er utformet slik at barna kan utføre enkle oppgaver selv, uten hjelp fra de voksne (Vedum et al., 2005, s. 29). Dette muliggjør selvstendig utføring av oppgaver for barna, der de slipper å være avhengige av voksnes hjelp. Lehn og Sivertsen (2022, s. 19) mener at barn lærer aller best når de får utføre selv, framfor når andre skal gjøre det for dem. Denne utprøvingen er viktig for barnas erfaringer med å mestre. Å klare en utfordring som ikke er for lett eller for vanskelig, kan gi stor opplevelse av mestring og gjentatte erfaringer med å mestre vil danne grunnlaget for barnets opplevelse av kompetanse (Nordahl og Misund, 2009, s. 66). Ved tilrettelegging på ulike vis, kan barna få mulighet til å mestre og bli kompetente. Det er jo slik at «barn er bare så kompetente som deres omgivelser tilbyr dem muligheten til å være» (Pianta, 1999, s. 64 i Glaser et al., 2018, s. 95).

Som voksen må vi også bekrefte og framheve barnas positive interaksjon med dyrene, slik at de får oppleve at de mestrer og er kompetente. Måten de voksne snakker til barna om deres framskritt med dyrene, har en sterk innvirkning på barnas opplevelse av kompetanse og syn på dyrerelasjoner (Selly, 2014, s. 38). Derfor blir det viktig at de ansatte er til stede og fanger opp viktige øyeblikk mellom barn og dyr i barnehagen. Nordahl og Misund (2009, s. 68) påpeker også at de positive tilbakemeldingene på barnas initiativ er viktige i arbeidet med å gi barnet mestringsopplevelser.

Noen av dyras positive innvirkninger på barn, er at de utvikler omsorg og ansvarsfølelse gjennom foring og stell, og de får utvikle selvtillit og trygghet gjennom fysisk kontakt med dyr og de kan også virke trøstende på barna (Vedum et al., 2014, s. 93-94). Barna må lære at dyra trenger mat og stell hver dag, men disse aktivitetene må være lystbetonte for barna, det skal ikke være tvang og oppgavene kan gå på omgang (Vedum et al., 2005, s. 92-93).

3.0 METODE

3.1 Metodevalg: Barnesamtaler og intervju

Som min problemstilling tilsier, ønsket jeg å få et dypt innblikk i hvilke erfaringer barn har i stell og kontakt med dyr i gårdsbarnehage og valgte å gjøre en case- studie, eller kassstudie. En case-studie har til hensikt å studere mye informasjon om et fåtall caser (Thagaard, 2018, s. 51), og jeg valgte å forholde meg til en enkelt barnehage. For å svare på problemstillingen min, valgte jeg å gjennomføre barnesamtaler og et intervju med styrer i barnehagen.

Barn ser ofte virkeligheten på en annen måte enn vi voksne, fordi de har en annen posisjon, andre erfaringer og tolker det som skjer annerledes enn voksne (Eide og Winger, 2011, s. 17). Om jeg bare hadde intervjuet barnehagens ansatte, ville jeg antagelig fått andre svar enn da jeg søkte barna som informanter. På forhånd hadde jeg utformet noen åpne spørsmål til barna som kunne bidra til svar på problemstillingen, men jeg ville også forsøke å følge barnas interesser og initiativ i samtale. Samtalene ble både spontane og hverdagslige, men kunne også ligne intervju på noen tidspunkt da jeg brukte noen av de planlagte spørsmålene. Eide og Winger (2011, s. 48), mener at samtale alltid har stått sentralt som pedagogisk verktøy, både den målrettede og den hverdagslige samtalen, som ofte går over i hverandre. Totalt sett ledet barnesamtalene til gode innblikk i barnas erfaringer og opplevelsesverden.

Intervjuet med styrer ga også god tilleggsinformasjon som ble nyttig i oppgaven. Intervju er mye brukt innen kvalitative metoder, fordi det gir innsikt i menneskers egne opplevelser, synspunkter og selvforståelse (Thagaard, 2018, s. 12). Jeg var i hovedsak ute etter barnas opplevelser i sin hverdag, men ønsket også et intervju med styrer for å få innsikt i hennes oppfatning av barnas kontakt med dyrene. I kassstudier danner forskeren spørsmål ut ifra ens egne erfaringer, med utgangspunkt i teori og observasjoner, analyser, tolkninger og antagelser (Postholm, 2005, s. 77). Utformingen av intervjuguiden tok utgangspunkt i mine tidligere erfaringer og observasjoner av barn og dyr. Siden intervjuet med styrer fant sted siste dag etter barnesamtaler, hadde jeg med meg noen tolkninger og nye observasjoner som ble relevant å trekke inn i intervjuet.

Både til intervju og til samtaler med barna måtte jeg være en interessert samtalepartner med tydelig engasjement. Å balansere mellom å lytte og ta initiativ, ha full oppmerksomhet, vise interesse og engasjement ved å gi respons, er alle viktige for at intervjuet skal bli godt

(Thagaard, 2018, s. 102). En utfordring i samtalene med barna, var nettopp balansen mellom å lytte og ta initiativ. Noen barn trengte at jeg tok mer initiativ for å få til en utfyllende dialog, mens andre trengte at jeg inntok en større rolle som lytter der de fikk fortelle.

3.2 Utarbeiding av intervjuguide

I forkant av intervjuene ble det utarbeidet en struktur for intervju med styrer og en til barnesamtaler. I intervjuguidene var jeg først og fremst opptatt av å stille åpne spørsmål, noe som oppmuntrer informanten til å fortelle (Thagaard, 2018, s. 97). Jeg ville holde meg unna ledende spørsmål, som Eide og Winger (2011, s. 108) mener gir *imunnenslagte svar*. Disse gir lite rom for at informantens egne tanker får komme til uttrykk, fordi spørsmålet allerede leder til et konkret svar. Formuleringen av noen spørsmål kunne se lukkede ut, men de hadde likevel til hensikt å få informanten til å fortelle mer om temaet. Da måtte jeg som intervjuer være konsentrert om dette ene spørsmålet slik at jeg lyttet, ga informanten tid til å tenke, og til meg selv for å stille gode oppfølgingsspørsmål. Hovedspørsmålene i intervju med styrer var rettet mot hennes erfaringer og synspunkter, mens oppfølgingsspørsmål stilte jeg for å få konkrete og mer utfyllende svar om spesifikke erfaringer (Thagaard, 2018, s. 95). I barnesamtalene kan åpne spørsmål bli store og vanskelige å svare på. Derfor brukte jeg ofte konkrete hendelser som jeg hadde observert, slik at barna kunne knytte spørsmålet jeg stilte mot denne hendelsen. Barn gir vage svar på generelle spørsmål og derfor må man spørre om barnas opplevelse av situasjonen i tilknytning til spørsmål om konkrete gjøremål, mener Thagaard (2018, s. 97).

3.3 Valg av informanter

Barnehagen jeg hadde sett meg ut var svært aktuell til min oppgaves tema og problemstilling, da gårdsdrift er en sentral del av det pedagogiske innholdet deres. Jeg var kjent med barnehagen fra før, og tok tidlig kontakt for å høre om jeg kunne gjøre min undersøkelse i forbindelse med bacheloroppgaven der, hvilket de var positive til. Å jobbe for å etablere kontakter, kan gjøre at man lettere får tilgang. Thagaard (2018) hevder at man ikke kan regne

med å få tilgang til aktuelle miljøer umiddelbart, uten å ha etablert kontakter først (Thagaard, 2018, s. 60).

Å velge informanter slik jeg gjorde kalles *strategisk utvelging*, fordi det er basert på at man systematisk har valgt personer som har egenskaper eller kvalifikasjoner som er strategiske i forhold til problemstillingen (Thagaard, 2018, s. 54). Jeg var kjent med at barna i barnehagen oppholder seg mer i fjøset jo eldre de blir, og derfor ville jeg snakke med nettopp de eldste barna. Styrer var behjelpelig med å velge ut åtte barn i alder 4-5 år, som ønsket å delta i samtaler med meg. På grunn av oppgavens omfang måtte jeg velge ut deler av datamaterialet til drøfting. Derfor har jeg kun med utsagn fra fire barn omtalt med fiktive navn, og disse er Emilie, Siri, Martin og Elias. Dyrene i oppgaven har også fått fiktive navn. Jeg valgte å intervjuer styrer, da hun også er eier av gårdsbarnehagen og har vært det fra barnehagen først åpnet, og naturligvis kjenner barnehagens praksis godt.

3.4 Gjennomføring av datainnsamling

En av mine viktige oppgaver som forsker på barnas perspektiver, var å skape tillit og kommunisere på en anerkjennende måte. For å få gode barneintervju er man helt avhengig av å ha et godt og anerkjennende forhold til barnet, og da vil de også lettere kunne uttrykke sine tanker (Eide og Winger, 2011, s. 86-93). Det å skape en god relasjon til barnet er alltid den voksnes ansvar og ikke barnets (Alihajdaraj, 2020), derfor kom jeg omtrent en time før barna skulle i fjøset hver dag, slik at jeg fikk tid til å bli bedre kjent med dem. Jeg hadde avsatt flere dager til mitt opphold i barnehagen, der både lek, observasjon og samspill fant sted, fordi det å bli kjent med barna ikke skjer ene og alene gjennom samtaler, men handler også om det å være sammen med dem (Eide og Winger, 2011, s. 47). Kontakten man etablerer før intervjuet kan føre til at barna får kjenne seg akseptert og anerkjent, og det skaper tillit som er nødvendig for at barnet skal meddele erfaringer på en så troverdig måte som mulig (Dalen, 2020, s. 39). Å bruke noe tid på bli godt kjent, kan ha vært med å danne et godt utgangspunkt for forskning. I samtalene valgte barna om de ville snakke med meg alene eller sammen med andre, noe som kan ha ført til trygghet hos barna. Igjen ble alle informert om at de bare var med på samtaler hvis de hadde lyst, og at alle som deltok fikk latnavn i oppgaven.

Avslutningsvis ser jeg at jeg skulle vært flinkere med tilbakemeldinger til barna. En bekreftelse på at det barnet forteller er bra og nyttig, kan virke positivt inn på deres identitetsdannelse og følelse av mestring (Eide og Winger, 2011, s. 84-85). Barna viste imidlertid ivrig deltagelse under samtalene og jeg opplevde at noen av barna kom bort til meg siste dagen og spurte om vi kunne snakke mere sammen. For meg var dette en bekreftelse på at barna hadde fått en god opplevelse som de ønsket å gjenta.

Intervjuet med styrer ble gjennomført den siste dagen jeg var i barnehagen. Under intervjuet med styrer noterte jeg for hånd. Like etter endt intervju skrev jeg det om til et utfyllende referat, fordi hukommelsen er best rett etter gjennomført intervju (Patton 1990, i Johannessen et. Al, 2016, s 156). Før analysearbeidet sendte jeg den ferdige teksten til styrer, slik at hun kunne se at opplysningene stemte og at det ikke hadde skjedd noen misforståelser under notering.

3.5 Analyse av datamaterialet

Før analysearbeidet startet måtte jeg gjøre klart datamaterialet, og jeg begynte med å omgjøre de innsamlede notatene til en hel skriftlig tekst. Deretter fjernet jeg det som kunne være overflødig materiale som ikke var relevant for min problemstilling. Jeg leste gjennom tekstene flere ganger, samtidig som jeg markerte sitater og utsagn jeg mente ville være sentrale for oppgaven min. Deretter sorterte jeg for å lage ulike deler og kategorier. Ved å strukturere datamaterialet vil jeg som forsker få lettere oversikt over det (Bergsland & Jæger, 2014, s. 81). Å plukke datamateriale fra hverandre vil også bidra til å forstå de ulike delene bedre, samtidig som dette gir en dypere og mer helhetlig forståelse av hele datamaterialet (Postholm, 2005, s. 105).

Jeg måtte være kritisk til mine egne tolkninger og vise med tydelighet hva som var informantenes egne utsagn og hva som er mine egne tolkninger. Dette er en stor utfordring når det gjelder analyse- og tolkningsarbeid, som Bergsland og Jæger (2014, s. 82) hevder. I teksten har jeg markert utsagn fra barna med innrykk og anførselstegn. Praksisfortellinger står med innrykk, og styrers utsagn står med innrykk og i kursiv. Slik skal datamaterialet være godt synlig i teksten.

3.6 Metodekritikk

For å vurdere kvaliteten i dette forskningsprosjektet, altså troverdigheten, vil jeg gå nærmere inn på vurdering av oppgavens reliabilitet, validitet og overførbarhet (Thagaard, 2018, s. 181). Dette innebærer å undersøke om metoden var egnet til undersøkelsen.

For å styrke reliabiliteten var jeg rask til å skrive om notater til utfyllende tekst, for å ikke glemme viktige detaljer. Intervjuet med styrer gjorde at jeg fikk mulighet til å reflektere over deler av barnesamtalene og at det de fortalte var gjenkjennbart. Dette kan være med på å gjøre datamaterialet mitt pålitelig. Reliabilitet handler også om kontakten jeg som forsker etablerte i felten (Thagaard, 2018, s. 181), som nærmere beskrevet i kapittel 3.4, var god og opplevdes som trygg fra min side og slik jeg tolket det fra barnas side.

Under intervju og samtaler brukte jeg ikke lydopptaker, men notert for hånd. Reliabiliteten kunne vært styrket gjennom bruk av lydopptaker, men av ulike årsaker valgte jeg bort dette. Med lydopptaker kunne det blitt utfordrende å høre forskjell på hvilke barn som snakket, og stemmer fra barn uten samtykke kunne også blitt fanget opp. Noen av disse barna deltok i samtalene likevel uten at jeg skrev ned disse barnas utsagn. Utfordringer med å notere underveis er at jeg fikk lite anledning til å utvikle personlig kontakt og til å observere kroppslige signaler og reaksjoner (Thagaard, 2018, s. 112-113). Lydopptaker kunne ført til bedre flyt i samtalene, der jeg kunne konsentrere meg fullt om barna og samtalen, og ikke om å skrive ned det vi snakket om. Dette kan ha vært et forstyringsmoment som var med på at barnas oppmerksomhet gled over på andre tema i enkelte tilfeller.

Validitet handler om flere ting som kan gjøre resultatene gyldige. Ulike egne erfaringer og kjennskap til gårdsbarnehagens virksomhet samt teori og forskning rundt dette, kan bidra til å styrke validiteten. Jeg hadde en liten gruppe barn i tillegg til styrer fra en barnehage som informanter i min oppgave. Disse ga meg rikelig med data som skulle analyseres grundig. Validiteten er mer avhengig av mangfoldet i informasjonen og forskerens evne til å analysere denne, enn utvalgets størrelse (Postholm, 2005, s. 164). Selv om jeg ikke hadde et stort utvalg informanter, var datamaterialet stort og jeg kunne sette mange funn opp mot forskning og teori som jeg hadde satt meg inn i på forhånd. Dette kan bidra til å gjøre funnene i oppgaven

gyldige. Ved å sammenligne mine resultater og funn med andre studier, har jeg også sett likheter som bekrefter hverandre, og dette vil styrke validiteten (Thagaard, 2018, s. 191).

Overførbarhet vil si at selv om tolkningene baseres på en enkelt undersøkelse i en enkelt gårdsbarnehage, kan den også være relevant i andre sammenhenger (Thagaard, 2018, s. 183). Det er likevel viktig å huske på at funnene mine kun er fra denne enkelte barnehagen, og jeg kan ikke si at dette er generelle funn som gjelder i andre barnehager. Det kan være enkelte likheter, men funnene er fortrinnsvis gjeldene for barnehagen jeg har gjort min undersøkelse i.

3.7 Etiske hensyn

I et forskningsarbeid som dette hvor både barn og voksne er mine informanter, er det veldig viktig at etikken blir ivaretatt. De etiske retningslinjene er informert samtykke, konfidensialitet og konsekvenser av å delta i forskningsprosjekter (Thagaard, 2018, s. 22). Styrer informerte barna om at jeg skulle komme til barnehagen og hvorfor. Hun valgte en gruppe på åtte barn som hun spurte om hadde lyst til å delta. Dalland (2020, s.79) forklarer viktigheten av at informantene får vurdere fritt om de vil delta i prosjektet, uten å føle noen form for press. Det skulle være helt frivillig, hvilket jeg også minnet barna på før samtale. Før jeg begynte forskningen hadde barnas foreldre mottatt, lest og gitt sitt samtykke på et informasjons- og samtykkeskjema om at barna fikk delta i barnesamtaler. Jeg var oppmerksom på at barn med dyr i egne hjem ville komme til å trekke erfaringer med disse inn i samtale. Jeg syntes det var aktuelt og interessant å ta dette med i oppgaven, og informerte derfor om det i samtykkeskjema til foreldrene. Styrer mottok et eget informasjons- og samtykkeskjema som blant annet beskrev oppgavens formål, intervjuet og omfanget av det.

Informantene har krav på at all informasjon de gir skal behandles konfidensielt, og de skal kjenne seg trygge på at opplysninger behandles fortrolig og ikke blir gjenkjennbare (Dalen, 2011, s. 101-102). For å ivareta konfidensialiteten har jeg kun brukt fiktive navn på alle informanter i oppgaven. Styrer og alle barn fikk vite om at materialet skulle være anonymt, slik at ingen kan kjenne igjen hvem som står bak utsagnene.

Konsekvenser handler om at de deltagende i prosjektet ikke skal ta skade eller belastes, og jeg som forsker må være bevisst på å unngå at prosjektet får negative konsekvenser for de som

deltar (Thagaard, 2018, s. 26). Det gjør jeg blant annet ved at utsagn og sitater skrives på en måte som ikke er gjenkjennbar.

4.0 FUNN OG DRØFTING

4.1 Barns interesse og omsorg for dyr

4.1.1 Barns interesse for dyr

Som en del av oppgaven ønsket jeg å undersøke hva det er med dyrene som gjør at barna finner dem interessante, og derfor spurte jeg Siri og Emilie om de hadde noen favorittdyr i barnehagen. I det følgende avsnittet forteller de om disse dyrene.

Siri: «Det e kanina og kyllinga. De e så søte og små o myke å ta på. Og så lage de fine lyda og har gode øya».

Emilie: «Det e hønan som e mine favorittdyr. Så du høna som hoppa opp på mæ?! Den hoppa på skuldra mi!».

Her forteller barna om deres favorittdyr som de synes er fine å se på, lager lyder som barna liker og de er gode å ta på. Dette er egenskaper som appellerer til barna, og Selly (2014) påpeker at disse virker sansestimulerende. Hun beskriver dyrenes ulike lyder, lukter og teksturer som interesserer barna, og som bidrar til en stor nysgjerrighet og villighet til å lære mer om dyret (Selly, 2014, s. 10-11). Senere vil jeg komme med eksempler på at Siris interesse for dyrene har ført til læring og kunnskap om dem. Jeg legger også merke til at Siri sier kaninene har «gode øya». Berget et.al. (2018, s. 22-25), beskriver dyrets blikk som ontologisk irrelevant, altså noe som ikke virker dømmende og det kan hverken sette menneskets identitet på spill, skape flauhet eller angst (Berget et.al., 2018, s. 25). Samværet med dyr tillater barnet å være den det ønsker å være på en særegen måte som er ulik fra mennesker. Hvis dette er noe Siri merker, kan det være en grunn til at hun trives så godt sammen med dyr som kaninene.

Emilie forteller om hønene som favorittdyr og en hendelse som skjedde under fjøsstellet. Det var ei høne som plutselig hoppet opp mot skulderen hennes, og hun lo mens hun fortalte det.

Sally (2014, s.11) hevder at dyrene er spesielle fordi de lever og beveger seg på egenhånd, de er autonome, og de gjør ting som av og til er helt uforutsett og virker tilfeldig. Jeg tolker det som at denne plutselige handlingen oppfattes som morsom av Emilie. På den andre siden kunne dette være en skremmende opplevelse for et barn som ikke er trygg rundt dyr, og som ikke er vant til måten de handler og oppfører seg på. Barn som har lite erfaring med husdyr trenger tid til å bli vant til dyrenes reaksjoner og oppførsel (Vedum et al, 2014, s. 93). Gjentatte erfaringer med dyrene og støtte fra en voksen, vil kunne hjelpe barna til å bli trygge og tilfredse i spillet med dyrene. For Emilie var dette en hendelse som førte til latter og smil. Dette er gode tegn på trivsel, i tillegg til at det påvirker barnas psykiske og fysiske helse positivt ved at det produseres smerte- og stressdempende hormoner (Lehn og Sivertsen, 2022, s. 72). I praksisfortellingen under, vil jeg vise hvilke andre egenskaper ved dyrene som fanger barnas oppmerksomhet.

Etter fjøsstellet går assistenten gjennom alle fjøsopp gavene sammen med barna, for å sjekke at alt er husket på. Assistenten forteller om dagens store observasjon, nemlig at kaninene spiste bæsjen sin. Det snakkes om hvorfor kaninene gjør dette, og at det er en måte for kaninen å få i seg vitaminer på. De har et annet fordøyelsessystem enn oss, heldigvis. Flere barn ser på hverandre og ler litt, mens andre sier «æsj, d e ækkelt!». Avslutningsvis spør Assistenten om det er noen dyr vi har glemt. Alle barna blir helt stille. «Småføglan!» svarer flere barn i kor. Med ett løper barna raskt til trærne for å sjekke om det fortsatt henger meiseboller og fuglefrø der. «Bare fuglefrø!», roper et av barna. «Men ikke så my!» roper et annet. Alle fire løper til fjøset. De fyller opp en skål med fuglefrø hver som de bærer bort til foringsstasjonene, der alle får helle oppi etter tur og orden. «Sånn!»

Noen dyr har egenskaper som barna synes er merkelige, men samtidig fascinerende slik som kaninene i denne hendelsen. Dette må barna få lov til å stille spørsmål ved og undre seg over med personalet, slik som rammeplanen påpeker (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 43). Barna synes det både er ekkelt og rart, men samtidig spennende. Alle spørsmålene i tillegg til ansiktsuttrykk og lyder, gjorde at jeg tolket det som at dette var et tema som var fengende for barna, og som de ville vite mer om. Praksisfortellingen viser også at det ikke bare er gårdsdyrene som barna interesserer seg for, men også ville dyr som spurvene. Når barna blir stille for å tenke seg om, hører de kvitring og skjønner hvem det er som mangler mat, før de roper i kor at det er småspurvene og løper med iver bort til fôringsplassen. Slik jeg tolker

barnas uttrykk, er det tydelig at de har en interesse for alle levende dyr i område. Interessen for dyr vil kunne føre barna nærmere naturen, noe om kan gi mange positive effekter på barn. Bagøien (1999, s 89-98) fremhever mange grunner til at barn skal få oppleve naturen, for eksempel er naturen av positiv betydning for barns utvikling, den kan fremme kreativitet, glede, mestring og at den kan gi mange ulike helsemessige gevinster.

Senere i en samtale spurte jeg Siri om hvilke følelser hun får inni seg når hun steller og mater dyrene. Da svarte hun: «Glad. Æ bli glad når æ gjør det». Altså gir det gode følelser å sørge for at dyret får dekket sine behov. Selly (2014, s. 20) hevder at når barna får mulighet til å stelle en sårbar skapning som dyret er, vil det kunne bygge enormt med selvtillit. De gode følelsene Siri får når hun utfører fjøsoppgavene, kan også tyde på at hun opplever mestring, blant annet fordi oppgavene av passelig vanskelighetsgrad og hun har kompetanse til å gjennomføre det. Gjentatte erfaringer med mestring vil danne grunnlaget for barnets opplevelse av egen kompetanse (Nordahl og Misund, 2009, s. 66). Dette med dyrestell og mestring vil jeg drøfte videre i kapittel 4.3.

4.1.2 Barns manglende interesse for dyr

Under samtalene med barna fikk jeg inntrykk av at alle barna trives godt sammen med dyrene og med de fjøsoppgavene de gjør hver dag. Av nysgjerrighet spurte jeg styrer om det alltid er slik at alle barn blir glade i dyrene.

Vi har hatt noen barn som aldri blir opptatt av dyra. Dette har vi spekulert på hvorfor. Ofte kan vi da legge merke til at foreldre deres har en litt uvanlig tilnærming til dyr og gårdsrelaterte oppgaver. Jeg har observert at de er utilfredse rundt dyra og synes det er ekkelt. Det er nok ubevisste holdninger som overføres til barna.

I avsnittet forteller styrer i barnehagen om enkelte barn som aldri blir særlig interessert i dyrene deres, og at hun ser en sammenheng med foreldrenes opptreden i gårdsbarnehagen. Bakke (2013, s. 44) argumenterer for de voksne som rollemodeller når hun peker på at deres negative reaksjoner og tilbakemeldinger kan frata barna gleden og undringen over dyrene, og at det derfor er særlig viktig å være bevisst hva man formidler, også gjennom kroppsspråket. Dersom barna opplever at foreldrene har en negativ holdning til dyr og levende organismer, kan barnehagens personale være rollemodeller som tilrettelegger for undring og oppmuntrer

barna til å utforske kontakten med dyrene. Dyr kan på mange måter ligne på barna med humør og personligheter som har likhetstrekk (Selly, 2014, s. 11), så kanskje finnes det dyr som det enkelte barnet vil oppleve et spesielt fellesskap med på grunn av likheter i personlighetstrekk? Til tross for god tilrettelegging må valget om samspill med dyrene være frivillig og uten tvang, noe jeg vil komme mer inn på senere i dette kapittelet.

Vedum et al. (2005, s. 87) hevder at det ikke er like mange i dagens samfunn som vokser opp på gårder som driver gårdsdrift, og forklarer dette med at landbruket med tiden har blitt mer effektivisert. Det kan være en grunn til at færre barn får ha kontakt med husdyr, de får lite erfaringer med dem og blir også mindre opptatt av dem. Dette bekrefter undersøkelsen som viste at barn som bare hadde kortvarig og sjelden kontakt med husdyr rapporterte om flere negative opplevelser, enn de som hadde daglig kontakt med dyr (Burich & Williams, 2020, s. 11). Barna som hadde lite erfaring med husdyr var også mer sensitive for lyd og lukt på gården og dermed ble de lettere overveldet av dyrene (Burich & Williams, 2020, s. 11). Barnehagens personale bør jobbe for at barna som ikke har erfaring med dyr får nærme seg gradvis slik at de får opparbeide trygghet, og de må ikke presses inn i situasjoner der de føler seg utrygge (Vedum et al., 2005, s. 93), da dette vil kunne skape frykt og engstelse framfor trygghet.

4.1.3 utfordringer knyttet til dyr

I en samtale med Elias fikk jeg vite at det er sider ved det å ha dyr som kan oppleves som vanskelig og trist. Han fortalte han meg om kattene han har hjemme, og hvordan det gikk med katten som ble syk.

«Vi hadd egentlig to katta heim, men den ena dødd, og da tok vi den te dyrlegen. Han hadde et virus, derfor så døddn. Det va trist at han dødd. Han fekk en sprøyte tå dyrlegen så han bærre sovna. Vi begravd'n i hagen, og da fekk æ bærre nån tåra. Etterpå begynt vi å sjå etter ny katt. Vi fekk jo en kattunge, men vi veit itj når han ha bursdag. Men vi har han ihvertfall enno».

Elias satte ord på sine følelser her, og det var tydelig en utfordrende opplevelse. Han fortalte at han opplevde triste følelser i forbindelse med kattens bortgang, men likevel fortalte han

historien på en måte som gjør at jeg tolker dette var en utfordring han klarte å møte og komme seg gjennom. Han viste forståelse for at katten ble så syk at den ikke kunne leve lenger, og fortalte det på en måte som gjorde at jeg tolker at dette på en måte ga mening for han. I salutogenese er håndterbarhet en del av OAS (opplevelse av sammenheng), og i det ligger ressurser til å takle utfordringer (Berget et al., 2018, s. 58). Kanskje var familien, barnehagen eller den nye katten ressurser som hjalp Elias å mestre denne triste hendelsen. Familie og venner kunne også være med på å forklare denne hendelsen for gutten, slik at det hele opplevdes forståelig og meningsfullt. I intervjuet med styrer legger hun til hvordan barnehagen forholder seg til dyr som blir syke eller svake.

Vi er en gård som bruker mye penger på dyrlege. Vi prøver mye for å redde dyra. Det er rom for at alle ikke er på topp til enhver tid, samtidig som at ingen dyr skal lide. Vi søker kunnskap sammen med barna for å prøve å redde dyret. Da kan vi vite at vi i hvert fall har gjort det vi kan, vi har gjort noe. Det er de som er stressa i personalgruppa, og fort kan tenke «dette er dyreplageri, det er bedre å gjøre slutt på lidelsene med en gang». Der opplever jeg ofte mer forståelse hos barna enn hos de voksne.

Styrer forteller om et syn som formidler at dyrene har egenverdi og at det skal kjempes for livene deres. Det samme sier loven om dyrevelferd og det må formidles til barna: «Dyr har egenverdi uavhengig av den nytteverdien de måtte ha for mennesker. Dyr skal behandles godt og beskyttes mot fare for unødige påkjenninger og belastninger» (Dyrevelferdsloven, 2009, § 3). Styrer forteller at enkelte voksne er raske i å ta beslutningen om at livet til dyret skal avsluttes for å slippe å ha det vondt. Spørsmålet er om *unødige påkjenninger og belastninger* kan innebære en midlertidig smerte. For barna kan smerte sies å være noe som daglig kan inntreffe, enten det er et fall på grusen etter en heftig jage- fange lek, eller om det er avvisning i leken fra en venn. Kanskje er dette grunnen til at de er mer tolerante, slik styrer fortalte her.

4.1.4 Barna og dyrenes felles verden

I samtalen under forteller Martin med om sine favorittdyr som er sauene. Jeg spurte videre om hva de bruker å gjøre når de er sammen med sauene i fjøset.

Martin: «Ehm først så gir vi dem mat. Da må man gå opp, men ikke alle kan gå opp». Han begynner å telle på fingrene sine. «12, nei kanskje 3 stykker. Men ikke 10, da blir det for trangt. De som står nedi fjøset må del ut maten så ikke bare 3 sau får mat, så bli det ikke urettferdig».

Når Martin forteller om antallet barn som kan stå på låven og kaste høyet ned til dyrene, forstår jeg det som at han vet dette er en viktig regel og han kan den. Det er av sikkerhetsmessige årsaker at det ikke bør være flere. Når han sier det blir «for trangt» tyder det på at han har funnet sin egne gode grunn, rett og slett plassmangel. Deretter forteller han om fordeling av høyet, og at alle sauene skal få. Ellers blir det ikke rettferdig. Dyrene kan ha mange av de samme følelsene som vi mennesker har (Berget et al., 2018, s. 88). I barnehagen er det ofte viktig at det er rettferdighet og at ingen barn får mere enn andre. Her har jeg tolket at Martin regner med at dyrene også deler de samme følelsene og er opptatt av rettferdighet. På samme måte som at dyrene trenger mat, vann, hvile og aktivitet som barna (Selly, 2014, s. 11), trenger de også at ingen blir forskjellsbehandlet. Videre begynner han å fortelle om dyrene han har hjemme.

«Æ har en katt som hete Flipp. Det e en guttekatt. Vi har også en hund heim som heter Boss. Den e svart, akkurat som Flipp». «Har du? Er de gode venner da?», svarer jeg. «Ja, de e gode venna. De e også venn med mæ. Vi e faktisk bæstevenna. Æ lage mat til de å æ. Og Flipp spiser mus! Han elsker mus».

Martin forteller her at han og dyrene er bestevenner. Kanskje er det nettopp noe med dyrets blikk, som ikke truer identiteten, slik at det skapes trygghet og rom for å være seg selv fullt og helt (Beret et al., 2018, s. 22-25). Kanskje gir denne tryggheten en mulighet til å etablere relasjoner, og kalle hverandre bestevenner. Han viser også forståelse for dyrenes behov for mat, slik som barna også har behov for å få mat. Dette er foreldrenes ansvar i hverdagen. I samspill med kjæledyrene har Martin mulighet til å prøve ut å ha ansvar for å dekke andres behov, og han får utvikle ansvarsfølelse gjennom å fôre og stelle med dyret (Vedum et al., 2005, s. 93).

4.2 Barns kommunikasjon med dyr

Siri: «Trude e så god. Ho ælske kos. Ho stanger ikke, men bærre kjæm for å kose. Ho e den brune sauene».

Emilie: «Det er de som har horn som kan stange».

Meg: «Hvorfor stanger de da? Er det for å være slem eller?»

Siri: «Nei, de bare gjør det for å beskytte lammene og flokken sin».

I samtalen med styrer i etterkant, får jeg vite at Trude, den eneste brune sauene i flokken, har vært i barnehagen i ca. 11 år. Dette forteller meg at barna har fått god tid til å bli godt kjent med denne sauene. Det er tydelig at barna er svært sikre når de forteller om hvordan de kan se at sauene vil ha nærhet og kos. Dette har de lært gjennom gjentatte interaksjoner med sauene, men også gjennom å studere dyra og samtale om hvordan dyrene ser ut og oppfører seg når de har ulike følelser (Vedum et al., 2005, s. 93). Når sauene kommer rolig mot barna, har de lært at det betyr den vil ha kos, og de ser på kroppsspråket at det er vennlig. Sauene er tydelig og ærlig når de kommuniserer at den vil være nær, og barna forstår lett hva den mener (Selly, 2014, s. 16). Siri og Emilie har også mye erfaring med barnehagens kaniner. I den neste samtalen med disse to jentene, forteller de hvordan de tolker kaninens atferd opp mot følelser.

Meg: «Hva synes dere om å stelle og ordne hos de små kaninene?»

Emilie: «Det e søtt og koselig. Kaninen bli glad når vi gjør det».

Meg: «Men hvordan ser dere at de er glade når de ikke kan snakke?»

Siri: «Fordi dem bite ikke, dem vil ha kos. De elske å bli børsta».

Meg: «Hvordan ser dere det da?»

Siri: «Fordi at dem ikke bite og dem bærre sitt i fanget og ikke går sin vei».

Her tolker Siri og Emilie tydelig kaninens uttrykk, og de mener kaninene blir glade for at jentene ordner med dem. Selv om ikke dyrene kommuniserer med ord, vil de kunne vise at de er glade og takknemlige for at barna kommer å gir de stell og omsorg (Berget et al., 2018, s. 122). De beskriver hvordan de kan se at kaninene vil være hos barna, og vet godt at kaninene er autonome skapninger som har egne meninger om hva de vil og ikke (Selly, 2014, s. 10-11). Dyrene er så direkte i sin kommunikasjon (Selly, 2014, s. 16), at barna vet de ville snudd

ryggen og gått av gårde dersom de ikke ønsket nærhet hos barna. I intervjuet med styrer bekreftet hun at barna er gode på å beskrive dyras atferdsuttrykk og koble de mot ulike følelser som barna kjenner seg igjen i. Hun fortalte at «Noen ganger har barna sagt at et dyr ser lei seg ut. De er flinke til å sette ord på hvilke uttrykk hos dyrene som er av de ulike følelsene». Videre spør jeg om hun har opplevd situasjoner som er utfordrende med barn og dyr, og om det kan oppstå følelser som er vanskelige for barna håndtere.

Under lamming endrer søyene atferd og blir beskyttende. Jeg gruer meg alltid litt til hvordan Trude blir. Barna blir så enormt skuffa når de får avvisning fra dem. Barna gleder seg jo like mye som søyene gjør. Fra et barneperspektiv kan vi se at det handler om å bli satt på sidelinja, ekskludert, uten å forstå hvorfor. For barn er det leik er på alvor, også gjennom lamminga.

Under lamming får barna erfare at søyene endrer atferd og blir mer beskyttende og avvissende. Trude er 11 år og en favoritt blant barna, som elsker oppmerksomhet og kos. Under lamminga kan hun bli ekstra avvissende, og dette mener styrer kan være vanskelig for barna å forstå. Selv om styrer trekker fram dette som en utfordring, fikk jeg ingen utsagn fra barna som tydet på at de gruet seg til lamminga. Flere fortalte i motsetning om hvor mye de gledet seg til at søyene skulle få lam. Dette kan jeg tolke som at barna forstår at dyrene ikke har onde hensikter, men at det er sterke instinkter som slår inn hos dyra. Mulig kan det også tenkes at det har noe å gjøre med dyrenes manglende evne til å dømme på en måte som truer barnas identitet og skaper angst (Berget et al., 2018, s. 25). Ut ifra funnene virker det som at barna ikke legger merke til avvissningen fra søyene. I hvert fall trekker ingen det fram som en negativ erfaring. Her må barnas alder antagelig også tas i betraktning, fordi de har hatt lang tid på å bli kjent med dyrene og deres instinkter, hvordan tolke atferdsuttrykkene og kommunisere med dyrene.

4.3 Dyrestell og mestring

Vedum et al. (2005, s. 29) hevder at tilpasset rom og utstyr gir barna mulighet til å utføre oppgaver uten å være avhengig av hjelp fra voksne. I gårdsbarnehagen observerte jeg rom og redskap som var utformet og tilpasset barna, slik at de kunne delta i alle oppgaver og dermed oppleve mestring og at de er kompetente. Hvis omgivelsene tilbyr barna muligheten til å bli kompetente, så vil de bli det (Glaser et al., 2018, s. 95). I begynnelsen av et fjøsstell fikk jeg

og Elias gå sammen opp på låven for å gi sauene mat. Han viste meg med stor selvsikkerhet hvordan foringen skulle foregå. Han demonstrerte hvordan man åpner døra til låven og hvor lysbryteren var. Deretter viste han meg rundballen og høygaflene, og luken der fôret skulle sendes ned, samtidig som han forklarte rutinen og demonstrerte gangen i det. Her viste barnet at han har erfaringer med stell av dyrene og jeg tolker at han mestrer dette så godt at han kunne lære det bort til meg.

Berget et al. (2018, s. 67) mener selvtillit og mestring er vesentlige effekter av intervensjon med dyrene, og jeg tolket tydelig at gutten hadde tro på sine ferdigheter og at han mestret oppgaven så godt at han kunne lære meg det. På gården er det alltid arbeidsoppgaver som Elias blant annet viser i dette eksempelet. Selv om det ofte vil kreve fysisk aktivitet og bevegelse, er fokuset rettet mot dyret og dets behov og ikke nødvendigvis mot fysisk anstrengelse. Noe av det samme er vist gjennom studier med barn og hund. Dersom førskolebarna fikk delta i fysiske aktiviteter sammen med en hund, ville de raskere utføre grovmotoriske oppgaver enn da hunden ikke var til stede, som tyder på at hunden både virket inspirerende og motiverende på barna (Gee mfl. 2007, i Berget et.al., 2018, s. 136). At barna utvikler en glede og motivasjon til fysisk aktivitet er viktig, fordi nok fysisk aktivitet vil fremme livskvalitet og livsmestring (Lehn og Sivertsen 2022, s. 41).

Senere den samme dagen var Elias og Siri satt inne hos kaninene og jeg satt meg på siden for å se hva de gjorde og hva de snakket om.

«Vi lage reir til kaninan, med brokkoli! Og så kan de legge pelsen der», sier Siri. «Ja, ja! Og da kan dem lægg æggen sine der!» sier Elias. Siri ser plutselig på han og sier «Nei, kanina lægg ikke ægg! Dem bærre føde levende unga de!» De ler litt og fortsetter arbeidet. «Vi lage et reir til», sier Siri, og plasserer vannskålen og litt brokkoli der.

Vygotskys teori handler blant annet om at læring skjer gjennom samhandling med hverandre, men det er avgjørende at de man er sammen med er mer kompetente enn en selv (Nordahl og Misund, 2009, s. 32-33). Her får Siri mulighet til å formidle sin erfarte kunnskap videre, om at kaniner er levendefødende og ikke eggleggende dyr. Dette eksempelet viser at barn kan lære av både kompetente voksne, men også av andre barn. Den kompetente andre kan overføre sine strategier for læring til barnet, og det vil kunne støttes til et «stillas» som fører

barnet høyere opp i sin egen utvikling (Nordahl og Misund, 2009, s. 33). I fjøsarbeidet går de ofte i grupper med barn og voksne og det samarbeides om oppgavene. Lærings situasjoner som denne oppstår stadig. Noen barn trenger ekstra tett samhold med voksne i starten, slik som styrer forteller i utsagnet under.

Jeg synes det er artig og spennende å se utvikling hos barna, for eksempel fra småbarns første møte med kaninene. I begynnelsen kan de oppfattes som litt skremmende og uforutsigbare. Ettersom barna bruker tid til å bli bedre kjent med kaninene, og etter hvert merker at de kommer for å oppsøke kontakt hos småbarna, blir de mer og mer trygge i situasjonen. Denne utviklinga er så artig å følge.

Her forteller styrer om barnas første møte med kaninene, og hvor mye spenning som ligger i denne opplevelsen. Når de yngste barna møter dyrene for første gang, kan det være nok å bare observere dem og kjenne lukten i fjøset. Hun forteller om at gjentatte erfaringer gir rom for å bygge trygghet og lære hverandre å kjenne, og barna mestrer å være i nær kontakt med dyret. Selly (2014, s. 20) argumenterer for hvor viktig mestring og kompetanse er for et lite barn, og stellet av en sårbar skapning som dyret kan føre til stor selvtillit. Til tross for at de første møtene med dyret var preget av usikkerhet og skepsis, bygger barna gradvis opp sin trygghet og får oppleve at de mestrer situasjonen og samhandlingen med dyret. Dette er imidlertid også avhengig av god støtte fra en voksen som kan forklare dyrenes atferd og hvordan barna skal oppføre seg slik at det oppstår tillit og trygghet mellom barna og dyra (Vedum et al., 2005, s. 93). Videre i intervjuet trekker styrer fram barnas medvirkning på gården.

I barnehagen skal samværet med dyrene være en fri greie, der barna har mulighet til å undre og utforske. På gården er uteleken like viktig som stellet i fjøset, men vi skal sikre at dyrene får det stellet de trenger først. Det er viktig å tydeliggjøre at det er en gjensidig forpliktelse vi har med dyrene.

Selv om personalet er tydelige på at fjøsarbeidet må gjøres hver dag, forteller styrer at de likevel ønsker å la det være frivillig for barna. Ifølge rammeplanen skal alle barn få erfare å få innflytelse på det som skjer i barnehagen, få medvirke i samsvar med sin alder, erfaringer, individuelle forutsetninger og behov (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 27). I gårdsbarnehagen viser styrer at barna får medvirke i praksis ved at de får velge hvor mye de vil oppholde seg i fjøset. Det er vesentlig at barna lærer at dyra trenger mat og stell hver dag,

men disse aktivitetene må være lystbetonte for barna, det skal ikke være tvang og oppgavene bør gå på omgang (Vedum et al., 2005, s. 92-93). Dette kan bli spesielt viktig med tanke på de barna som har lite erfaring med dyr. Disse trenger tid for å bygge opp trygghet slik at de på sikt kan mestre både oppgavene og den direkte kontakten med dyrene. Styrer viser i tillegg et fokus på å ivareta leken, også under oppholdet med dyrene på gården. Leken er spesiell for barna, og ikke minst viktig for barnas utvikling av kognitive, sosiale og atferdsmessige ferdigheter, i tillegg til at den er en av barnas viktigste lykkekilder (Nes, 2018, s. 375). Det er en av grunnene til at leken skal ha en sentral plass i barnehagen og dens egenverdi skal anerkjennes (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 20).

Tidligere i oppgaven viste jeg Martins forklaring på rutinen for å føre sauene og at alle måtte få, slik at det ikke ble urettferdig. I fortsettelsen av samtalen kom han på at han hadde flere favorittdyr.

«Ehm, hønan e også mitt favorittdyr. Det e kult å måke sammen med Elias. Vi måka med skrape ilag». «Det er jo veldig fint for hønene!», sier jeg. «Ja, da bli dem glad! Og når dem bli sulten så gir vi dem graut».

Det er viktig at barna får oppleve å være sammen med andre i lek, slik som Martin forteller her. Det er tilrettelagt for at barna skal få varierte erfaringer i samspill med dyrene, og de skal få oppleve at det også er lek i denne delen av det pedagogiske innholdet. Tilstedeværende voksne som tar ansvar for at alle barn får ha samvær i lek og at de føler seg inkludert, vil ifølge Wallumrød (2018) skape barn som er glade, har tro på seg selv og ser seg selv som viktige i fellesskapet, at deres mening spiller en rolle, de er verdt noe, de er en del av noe større og de spiller en rolle for andre. Hvis barna får oppleve dette i starten av livet, vil de bli rustet til å takle motgang og utfordringer (Wallumrød, 2018, s. 108). Martin og kameraten får sammen gjøre oppgaver i fjøset som jeg tolker at oppleves som meningsfulle. Martin forteller hvordan de tar vare på dyrenes ulike behov, og at de blir glade når de får stellet de trenger.

Dyrene krever at noen dekker deres behov for mat, stell og omsorg, og jeg tolker det som at barna ser det verdt å bruke innsats, krefter og engasjement på dette. Altså oppleves det som meningsfullt for dem, fordi Martin beskriver det som kult å utføre oppgaver i fjøset og at han ser at dyrene blir glade. Dette er nok også resultat av personalets tilrettelegging for livsmestring, fordi barna får opplevelse av å være en del av et fellesskap og ha meningsfulle

dager i barnehagen der de vet hva som skjer og hvorfor det skjer (Lehn og Sivertsen, 2022, s. 15). Stellet av dyrene så ut til å være en selvfølgelighet i barnehagen, og jeg tolker det slik at det gir stor mening for barna. Meningskomponenten i opplevelse av sammenheng (OAS) handler om i hvilken grad man føler at livet er forståelig, at problemer og krav er verdt å bruke krefter på, verd engasjement og innsats og at det er utfordringer man har ressurser til å mestre (Antonovsky, 2012, s. 41). Sett i et salutogent perspektiv, altså hva som fremmer menneskets helse, ser det ut til at kontakten og stellet av dyrene kan bidra til en god OAS, som kan være en styrke mot sykdom og utfordringer.

5.0 AVSLUTTENDE OPPSUMMERING

Ved å sammenligne teori og funn fra datainnsamling gjennom barnesamtaler og intervju, har jeg forsøkt å svare på min problemstilling: «**Hvordan erfarer barna kontakten med dyr i gårdsbarnehagen?**» Gjennom analyse og drøfting har jeg kommet fram til mange interessante funn om barnas egne erfaringer med dyrene.

Jeg ønsket å undersøke hva barna syntes var interessant med dyrene, og i samtaler med barna fikk jeg høre om dyrenes spennende egenskaper, spesielle lyder og lukter, og at de er fulle av egne meninger som kan føre til spontane handlinger som overrasker barna. Det viste seg også at barna ofte sammenligner seg selv med dyrene fordi de har mange behov som er like barnas behov, og de har en forventning om at dyrene føler på mange av de samme følelsene som barna gjør (Beret et al., 2018, s. 88). Barna fortalte om hendelser som førte til min tolkning om at sammen med dyrene opplever de relasjoner, glede, humor og at dyrene har et godt blikk. Sett opp mot teori, fant jeg at det er noe spesielt med dyrenes blikk som møter mennesker på en måte som tillater de å være seg selv helt og fullt, uten opplevelse av å bli dømt (Berget et al. 2018). I drøftingen har jeg vurdert dette som en grunn til at barna trives så godt i samspill med dyrene. Utfordringer med barn og dyr var i hovedsak knyttet til dyrenes sykdom og død. Med ressurser rundt seg kan barna få hjelp til å håndtere vonde følelser i forbindelse med dette. Ressurser kan være familie, venner, barnehagens personale eller dyr og forskning har vist at dyr bidrar til redusert psykisk stress (Johansson & Anderson, 2005).

Flere funn sett i sammenheng med teori og forskning, viser at kontakten med dyrene kan virke positivt på barnas generelle helse. Flere barn hadde kjæledyr i sine egne hjem, og forskning har vist at disse kan virke positivt på barnas helse fordi de stimulerer og motiverer til fysisk aktivitet (Gee mfl. 2007, i Berget et.al., 2018, s. 136). Fysisk aktivitet kan være viktig for både livskvalitet og livsmestring. Med tanke på teorien om salutogenese (Antonovsky, 2012), kan samværet med dyrene og oppgavene i fjøset oppleves som forståelig, håndterbare og meningsfulle, og vil kunne gi en opplevelse av sammenheng. Det avhenger også av tilstedeværende voksne som tilrettelegger for sammenheng i hverdagen, gode opplevelser, er tilgjengelige og støtter barna når de har behov for det. Gjennom stellet med dyrene får barna oppleve å være betydningsfulle og en del av noe som er større enn seg selv. Tilpasset rom, utstyr, tid og støttende voksne, er faktorer som kan være med på å skape kompetente barn som har tro på sine egne evner til å mestre.

Dette har vært en spennende undersøkelse der jeg har fått mulighet til å studere synet på dyr gjennom barnas egne fortellinger og utsagn. Gårdsbarnehagen gir barna mulighet til å få kunnskaper om dyr og natur på en lystbetont måte. Kontakt med dyr kan for mange barn være svært meningsfullt og bidra positivt på barnas fysiske og psykisk helse og på deres opplevelse av livsmestring. Samtidig vil ikke dette være ene og alene dyrenes ære, men sett i sammenheng med en god pedagogisk praksis med faglig dyktige ansatte. Ved videre utvikling av denne oppgaven, kunne det vært interessant å undersøke bruk av dyr som pedagogisk ressurs for barn med særskilte behov i barnehagen.

6.0 REFERANSELISTE

- Antonovsky, A. & Sjøbu, A. (2012). *Helsens mysterium: den salutogene modellen*. Gyldendal akademisk.
- Bagøien, T. E., Hjelde, S., & Senter for barnehageutvikling. (1999). *Barn i friluft: om verdifullt friluftsliv* SEBU forlag.
- Bakke, H. (2013). *Natur 1: Barn opplever naturen* (2. utg). Cappelen Damm akademisk.
- Bergsland, M. D. & Jæger, H. (2014). Bacheloroppgaven. I M. D. Bergsland & H. Jæger (Red.), *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen* (s. 51-87). Cappelen Damm Akademisk.
- Berget, B., Krøger, E. & Thorød, A.B (Red). (2018). *Antrozologi : samspill mellom dyr og menneske*. Universitetsforlaget.
- Burich, L. & Williams, J.M. (2020) *Children's Welfare Knowledge of and Empathy with Farm Animals: A Qualitative Study*, *Anthrozoös*, 33:2, 301-315, DOI: [10.1080/08927936.2020.1719769](https://doi.org/10.1080/08927936.2020.1719769) Hentet fra: www.tandfonline.com
- Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving* (7. utgave.). Gyldendal.
- Dalen, M. (2011). *Intervju som forskningsmetode- en kvalitativ tilnærming*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Eide, B. J. & Winger, N. (2003). *Fra barns synsvinkel: intervju med barn - metodiske og etiske refleksjoner*. Cappelen akademisk forlag.
- Glaser, V., Størksen, I. & Drugli, M.B. (Red). (2018), *Utvikling, lek og læring i barnehagen: forskning og praksis* (2. utg.). Fagbokforlaget.
- Helse- og omsorgsdepartementet (2019). *Opptappingsplan for barn og unges psykiske helse (2019-2024)*. Hentet fra: https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-121-s-20182019/id2652917/?q=dyr&ch=3#match_0
- Johansson, N. & Anderson, M. (2005). *Hälsofrämjande effekter av sällskapsdjur- En litteraturstudie*. Halmstad: Sektionen för Hälsa och Samhälle.
- Johannessen, A., Tufte, P. A. & Christoffersen, L. (2016). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode* (5. utg.). Abstrakt.
- Kunnskapsdepartementet (2017) *Rammeplanen for barnehagen: Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Hentet fra: www.udir.no
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju* (3. utg). Gyldendal akademisk.
- Kvam, M. (2019, 5. august). *Kjæledyr gir bedre helse*. Norsk Helseinformatikk. Hentet fra:

<https://nhi.no/livsstil/egenomsorg/kjaledyr-bra-for-helsen/>

- Lavdim, A. (2020) *Det er vi voksne som har ansvaret for en god relasjon, ikke barnet*.
Utdanningsnytt.no. Hentet fra: www.utdanningsnytt.no
- Lehn, E. W. & Sivertsen, A. H. (2022). *Barnehagens betydning for livsmestring* (1. utgave.).
Fagbokforlaget.
- Lov om dyrevelferd. (2009.) Kapittel I. Generelle bestemmelser: Generelt om behandling av
dyr. (§3). (LOV-2009-06-19-97) Hentet fra: <https://lovdata.no/lov/2009-06-19-97/§3>
- Nordahl, A., & Misund, S. S. (2009). *Læring gjennom mestring: skoggruppetmetoden* ([Rev.
og utvidet utg.]). Sebu forlag.
- Postholm, M.B. (2005). *Kvalitativ metode: en innføring med fokus på fenomenologi, etnografi
og kasusstudier*. Universitetsforl.
- Selly, P. (2014). *Connecting Animals and Children: In Early Childhood*. Redleaf Press
- Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse: en innføring i kvalitative metoder* (5. utg.).
Fagbokforlag.
- Vedum, T.V., Ødegaard, T., Dullerud, O., & Aaseth, H. (Red). (2005). *Natur- og
gårdsbarnehagen*. Fagbokforlaget.
- Wallumrød, C. (2018). Uten impulser pulserer vi ikke: Om femåringene våre. I L. Melvold
(Red.), *Livsmestring i barnehagen: å bære sin egen bagasje* (s. 101-113).
Kommuneforlaget.

7.0 VEDLEGG

Vedlegg 7.1. Informasjons- og samtykkeskjema til barnehagens styrer

DronningMaudsMinne

HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Vil du delta i bachelorprosjektet

«Barns opplevde erfaringer med dyr i barnehagen»?

Mitt navn er Ester Bekken Kimo. Jeg er tredjeårsstudent fra natur- og friluftslinja ved Dronning Mauds Minne Høgskole i Trondheim. Dette er et spørsmål til deg om å delta i et bachelorprosjekt hvor formålet er å undersøke hvilke opplevelser barna har av å være i samspill med dyrene i en gårdsbarnehage. I dette skrivet gir jeg deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Formålet med prosjektet er å i hovedsak å undersøke barnas egne opplevelser og erfaringer av dyrestell i barnehage og evt. i hjemmet, gjennom barnesamtaler. I tillegg ønsker jeg å undersøke hvordan du som styrer i barnehagen opplever at barna uttrykker sine erfaringer, følelser og opplevelser i kontakt med dyr og i dyrestell. Metoden for oppgaven vil være barnesamtaler, i tillegg til et intervju. Oversikt over intervju spørsmål vil sendes til deg i forkant.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Student Ester Bekken Kimo og Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning er ansvarlig for prosjektet.

Hva innebærer det for deg å delta?

Om du samtykker til deltagelse i prosjektet, innebærer det en intervjusamtale med deg.

Varigheten vil være på om lag 45 min. Jeg ønsker også å bruke 3-4 dager til observasjon og barnesamtaler i/ under/ etter fjøsstell i barnehagen. Alle dataene vil bli behandlet med respekt og slettes ved prosjektslutt, og alle navn holdes anonyme. Du er velkommen til å ta kontakt på forhånd for å høre mer om prosjektet.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke ditt samtykke fram til prosjektets slutt, uten å oppgi noen grunn.

Hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Jeg vil bare bruke opplysningene om deg og barna til formålene jeg har fortalt om i dette skrivet. Jeg behandler opplysningene konfidensielt og alle navn anonymiseres.

Prosjektet skal avsluttes 29.04.2022.

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig

Marit Heldal

Camilla Kalvatn Egset

Student

Ester Bekken Kimo

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet *Barns opplevde erfaringer med dyr i barnehagen*. Jeg samtykker til:

å delta i intervju

Dato:

Siden prosjektet ikke er behandlet av NSD, kan jeg/vi ikke innhente din underskrift.

Samtykket blir derfor gitt ved at du krysser av i boksen ovenfor.

Vedlegg 7.2. Informasjons- og samtykkeskjema til barnas foreldre

DronningMaudsMinne

HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Vil du delta i bachelorprosjektet

«Barns opplevde erfaringer med dyr i barnehagen»?

Mitt navn er Ester Bekken Kimo. Jeg er tredjeårsstudent fra natur- og friluftslinja ved Dronning Mauds Minne Høgskole i Trondheim. Dette er et spørsmål til deg og ditt barn om å delta i et bachelorprosjekt hvor formålet er å undersøke hvilke opplevelser barna har av å være i samspill med dyrene i en gårdsbarnehage, hvor det også kan bli aktuelt å trekke inn barnas erfaringer med dyr i eget hjem. I dette skrivet gir jeg deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg og ditt barn.

Formål

Formålet med prosjektet er å undersøke barnas egne opplevelser når det kommer til kontakt med dyr og dyrestell. Metoden for oppgaven vil være barnesamtaler/ barneintervju, samt observasjon av barna under fjøsstell. Jeg ønsker blant annet å samtale med barna om hvilke dyr de er interessert i, hva de synes er spennende med dyr, hvilke opplevelser og hvilke følelser de får ved å omgås med dyr. Hvorfor barn ofte tiltrekkes og interesserer seg for dyr og levende organismer vil også belyses i oppgaven.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Student Ester Bekken Kimo og Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning er ansvarlig for prosjektet.

Hva innebærer det for deg å delta?

Om du gir tillatelse for barnets deltagelse i prosjektet vil dette innebære at barnet er med på en eller flere samtaler med meg, i tillegg til at jeg er med barna som deltagende observatør under fjøsstell. Samtalene vil gjennomføres med ett- eller to barn av gangen, med hensyn til barnas egne ønsker. Dette kan barna være med på å bestemme. Barnesamtalene vil ta om lag 10 min, avhengig av barnas interesse og ønske om å fortelle og dele sine erfaringer. Jeg vil stille spørsmål og notere barnas svar, og det vil ikke bli brukt båndopptaker. Ved gjengivelse av barneutsagn i bacheloroppgaven skal alle navn holdes anonyme. Det tas hensyn til barnas behov underveis og situasjonen skal oppleves god og trygg. Jeg vil forklare barna hva samtalen skal gå ut på og at dette er noe de kun blir med på hvis de har lyst. Foreldre til de deltagende barna er velkommen til å ta kontakt for å høre mer om prosjektet om ønskelig.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å la ditt barn delta, kan du når som helst trekke ditt samtykke fram til prosjektets slutt, uten å oppgi noen grunn. Barna vil også opplyses om at de når som helst kan ombestemme seg og trekke seg fra intervjuet.

Hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Jeg vil bare bruke opplysningene om deg og barnet til formålene jeg har fortalt om i dette skrivet. Jeg behandler opplysningene konfidensielt og alle navn anonymiseres.

Prosjektet skal avsluttes 29.04.2022.

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig

Marit Heldal

Camilla Kalvatn Egset

Student

Ester Bekken Kimo

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet *Barns opplevde erfaringer med dyr i barnehagen*. Jeg samtykker til at barnet får:

- delta i barnesamtaler og observasjon

Dato:

Siden prosjektet ikke er behandlet av NSD, kan jeg/vi ikke innhente din underskrift. Samtykket blir derfor gitt ved at du krysser av i boksen ovenfor.

Vedlegg 7.3 Intervjuguide styrer

Intervjuguide styrer

Problemstilling: «**Hvordan erfarer barna kontakten med dyr i gårdsbarnehagen?**»

- Hvilke typer samspill mellom barn og dyr er vanlig i gårdsbarnehagen? (Hvilke situasjoner er de med på, hvilken kontekst).

- Hvordan kan du se at barna trives når de oppholder seg rundt dyrene?

- Finnes det situasjoner med dyra som er vanskelige for barna og deres følelser, evt. hvilke? (Vanskelig for barn å takle en avvisning fra dyr, noe kan være sårende).

- Opplever dere hendelser som er utfordrende knyttet til barn og dyr?

- Opplever du at barna ønsker å snakke med personalet om sine egne opplevelser med dyr i barnehagen/ hjemmet? (Samspill/ kommunikasjon med dyr, følelser).

- Hender det barna beskriver dyrenes følelser og tanker? (Legger menneskelige egenskaper over på dyrene, opplever dyrene som like/ ulike fra seg selv).

- Har du hørt at barna tar med seg fortellingene om dyrene hjem til familiene sine?

Vedlegg 7.4 Spørsmål til barnesamtaler

Barnesamtaler

Spørsmål til barnesamtaler:

- Har du et favorittdyr i barnehagen?
- Hva gjør dere med dyrene i barnehagen?
- Hvilke følelser får du inni deg når du gir mat til hønene eller når du steller med sauene?
- Har dyr følelser slik som vi mennesker?